

วารสารอิเล็กทรอนิกส์

ทางการศึกษา

กลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

STRATEGIES OF IN-SCHOOL SUPERVISION FOR SMALL SIZED SECONDARY SCHOOLS

นางสาวนันทพร พนาตรีสวัสดิ์ *

Ms. Nonthaporn Panatreswas

ผศ.ดร. จุไรรัตน์ สูดรุ่ง **

Asst.Prof. Jurairat Sudrung, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 2) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประชากรคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเขตพื้นที่ภาคกลาง ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-5 และ 17-18 จำนวน 236 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 447 คน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนี PNI Modified และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าดัชนี PNI^{Modified} ของความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวม ด้านการวางแผนการนิเทศ มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด กลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก 6 กลยุทธ์รอง 28 วิธีการดำเนินการ ดังนั้นกลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างศักยภาพการจัดระบบข้อมูลเพื่อการนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์รอง กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการการนิเทศภายในโรงเรียน กลยุทธ์ที่ 3 สร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการนิเทศภายใน กลยุทธ์ที่ 4 ปฏิรูประบบการประเมินและรายงานผลการนิเทศภายในให้มีคุณภาพ

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขานิเทศการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: cherpn@gmail.com

** อาจารย์ประจำสาขานิเทศการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: jurairat.s@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the authentic and desirable state of in-school supervision for small sized secondary schools, 2) to analyze the strengths, weakness, opportunities and threats of in-school supervision for small sized secondary schools, and 3) to propose in-school supervision strategies for small sized secondary schools. The populations were included 236 small sized secondary schools in the Central Region under the Office of Education Region 1-5 and 17-18. The research instrument used was a questionnaire.

The findings of the research indicated that twere: The overall current state of current states of in-school supervision for small sized secondary schools was at the moderate level. The overall of desirable states of in-school supervision for small sized secondary schools was at the a high level. Strategies of in-school supervision for small sized secondary schools consisted of 4 main primary strategies, 8 subordinate secondary strategies and 28 procedures.: Tthe first main strategy was to 1) develop the capacity of informational systems for in-school supervision effectively. Second,. Increasing the2) ppotential forlly have rapid development in-school supervision management. The third main strategy was to 13) stimulate building of a networking partnership to increase the effectiveness of in-school supervision activities. The fourrth main strategy was to 4) develop the system for evaluation and reporting of in-school supervision.

คำสำคัญ: กลยุทธ์/ การนิเทศภายในโรงเรียน

KEYWORDS: STRATEGIES/ IN-SCHOOL SUPERVISION

บทนำ

“การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีความจำเป็นและเป็นรากฐานที่สำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศที่มีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาประเทศจะมั่นคงและยั่งยืนได้นั้นต้องเกิดจากการสร้างรากฐานของประเทศให้แข็งแกร่งและมั่นคง การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำประเทศชาติให้พัฒนาสู่เป้าหมาย ยุกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันกับประเทศอื่นได้อย่างภาคภูมิ สอดคล้องกับหลักการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยให้คนเป็นศูนย์กลาง เพื่อสร้างความมั่นคงของชาติและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การพัฒนาการศึกษานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย

ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาครัฐ หากภาครัฐมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาแล้ว การขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศ นโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพ ให้นักเรียนทุกระดับทุกประเภท มีความรู้ และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ ควบคู่กันไป ยกกระตือรือร้นความแข็งแกร่งมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารโรงเรียน ให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน มีความสามารถในการบริหารจัดการ และเป็นผู้นำทางวิชาการ สร้างระบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นองค์กรคุณภาพที่แข็งแกร่ง และมีประสิทธิภาพเพื่อการให้บริการที่ดี สร้างพลเมืองดีที่ต้นตอและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ ทุ่มเทมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนที่พัฒนาแล้ว และโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ได้คุณภาพ เพื่อไม่ให้นักเรียนต้องเสียโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ผลการจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ปีการศึกษา 2558 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2559) พบว่านักเรียนที่เข้ารับการทดสอบในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ในทุกรายวิชา แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างเห็นได้ชัดระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดอื่นๆ ในภาคกลางของประเทศไทย Lathapipat (2014) พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพในการจัดการต้นทุนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กภายใต้เป้าหมายความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนในระดับเดียวกัน ระบบสารสนเทศของโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการหรือไม่มีประสิทธิภาพมากพอ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญ ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันและดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะทำได้ด้วยกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจังและจริงใจ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เน้นการพัฒนาคุณภาพของครูทั้งครูผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำและครูผู้รับการช่วยเหลือแนะนำ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของครู สังคมมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตลอดเวลา การพัฒนาเพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร ผู้ทำหน้าที่นิเทศ และครู จึงต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรการศึกษาและบุคลากรในองค์กรเพราะการนิเทศการสอนและการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา (วัชร เล่าเรียนดี, 2556)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่ภาคกลาง สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-5 และสำนักงานศึกษาธิการภาค 17-18 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในสังกัดดังกล่าวมีความแตกต่าง

อย่างเห็นได้ชัด จากผลคะแนน O-net เมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินอยู่ได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสร้างภูมิคุ้มกันแก่โรงเรียนและนักเรียนให้ปลอดภัยจากภาวะคุกคาม ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดการนิเทศภายใน ทำให้เกิดการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนักเรียนและโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อนของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเขตพื้นที่ภาคกลาง ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1-5 และสำนักงานศึกษาธิการภาค 17-18 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ปีพุทธศักราช 2559 จำนวน 236 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในภาคกลาง จำนวน 149 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล 3 คนในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการหรือครูวิชาการ 1 คน และครู 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 447 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบบสอบถามแต่ละชุดมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน มีลักษณะคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า กำหนดค่าระดับของคะแนนออกเป็น 5 ระดับ (Rating Scale)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการนำเสนอกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามจำนวน 447 ฉบับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามคือกลุ่มตัวอย่างที่ได้ดำเนินการสุ่มไปในปีเบื้องต้น เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ร้อยละ 80.53 นำมาตรวจสอบคัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบครบสมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยกำหนดให้ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของเครื่องมือในการวิจัย ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ซึ่งมีรายละเอียดจากการคำนวณสถิติ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows และใช้สถิติการวิเคราะห์ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสอบถามตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกำหนดคะแนนของคำตอบในแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนากิจกรรมนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI)

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค จากข้อมูลในการจัดลำดับความสำคัญ จากแบบสอบถาม มีดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จุดแข็ง-จุดอ่อนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI_{Modified} สูง ถือเป็นจุดอ่อนของความต้องการจำเป็นที่จะนำไปพัฒนาพฤติกรรมกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ที่จะจัดหรือลดจุดอ่อน ส่วนค่าดัชนี PNI_{Modified} ปานกลาง ค่าดัชนี PNI_{Modified} ต่ำ ถือเป็นจุดแข็งของความต้องการจำเป็นที่จะนำไปพัฒนาพฤติกรรมกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส-ภาวะคุกคามของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนจากแบบสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ร่างกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยวิธี TOWS Matrix

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินและตรวจสอบความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงและนำเสนอกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1. สถานภาพและประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.5 มีประสบการณ์การสอน ไม่เกิน 10 ปี และ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.9 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ หรือครูวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และครู คิดเป็นร้อยละ 33.33 จบการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 52.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นบุคลากรในโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 201-300 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคลากรในโรงเรียนที่มีจำนวนครู 11-20 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียน

มัธยมศึกษาขนาดเล็ก และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยรวม พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการปฏิบัติการนิเทศมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ

ผลการวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียน

สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่มากที่สุดคือ ด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ

สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดโครงสร้างการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการจัดโครงสร้างการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่มากที่สุดคือ ด้านการจัดทรัพยากร

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่มากที่สุดคือ ด้านการประสานงานและอำนวยความสะดวก

4. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ

สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านการกำกับติดตามงานนิเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย ด้านการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศและวางแผนงานในการแก้ไข มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่มากที่สุดคือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศและวางแผนงานในการแก้ไข

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

3.1 จุดแข็งของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

จุดแข็งของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ผู้นิเทศกล่าวชมเชยหรือยกย่องครูที่มีพัฒนาการที่ดี 2) ผู้นิเทศให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงบวกแก่ผู้รับการนิเทศ 3) ผู้นิเทศให้เกียรติและยกย่องผลงานและพัฒนาการของผู้รับการนิเทศ

3.2 จุดอ่อนของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

จุดอ่อนของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ครูขาดการมีส่วนร่วมในการระดมทุนและทรัพยากรเพื่อพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน 2) โรงเรียนไม่สามารถหาวิธีการจัดสรรงบประมาณในการนิเทศภายในอย่างเพียงพอ 3) โรงเรียนไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วม หรือคละชั้น

3.3 โอกาสของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

โอกาสของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 3 ประเด็น ได้แก่ 1) นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีส่วนสำคัญในการจัดโครงสร้างการนิเทศภายใน 2) โรงเรียนกำหนดให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายในและกำหนดตัวบุคคลที่รับผิดชอบการปฏิบัติการนิเทศภายในอย่างชัดเจนทั้งผู้นิเทศของโรงเรียนและโรงเรียนเครือข่าย 3) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และมีการร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่าย

3.4 อุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

อุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการนิเทศภายใน 2) โรงเรียนขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสื่อและเครื่องมือเกี่ยวกับการนิเทศภายใน 3) โรงเรียนไม่มีการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนอื่นเพื่อการนิเทศภายใน

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีรายละเอียดดังนี้

สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรในการทำงานมากที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนครูในโรงเรียนน้อย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครูมีความใกล้ชิด เพื่อให้การดำเนินการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างขวัญกำลังใจให้ครูผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น สอดคล้องกับ จินทราน์ อุปาทัง (2552) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครกล่าวไว้ว่า การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ดำเนินงานนั้นเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้ดำเนินงานมีกำลังใจและเสริมแรงให้การทำงานนั้นดีขึ้น มีความตั้งใจเต็มที่ในการทำงาน และเกิดทัศนคติที่ดีในการทำงาน ส่งผลให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและประสบความสำเร็จ

สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความต้องการในเรื่องการรวบรวมข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูเห็นความสำคัญของการรวบรวมข้อมูล สภาพปัจจุบัน ปัญหา และการลำดับความสำคัญของปัญหาของโรงเรียน เนื่องจากเป็นขั้นตอนการนิเทศภายในที่สะท้อนให้เห็นปัญหาและข้อบกพร่องที่ตรงจุดและมีความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ กำพล วิลาวัลย์ (2549) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น ทำให้โรงเรียนได้ข้อมูลที่แท้จริง เพื่อนำมาพิจารณาจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด การร่วมประชุมวางแผน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

2.1 จุดแข็งของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

จุดแข็งของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยพิจารณาจุดแข็ง 3 อันดับแรก พบว่า ผู้นิเทศมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นครูให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเสริมแรง เช่นการติดตามสอบถามด้วยความเป็นมิตร การแสดงความเห็นอกเห็นใจและแสดงความจริงใจในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือ ให้การยกย่องชมเชยครูที่มีพัฒนาการที่ดี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ด้วยบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่บุคลากรมีความใกล้ชิด สามารถดูแลและช่วยเหลือกันได้อย่างทั่วถึง ทำให้ครูมีความสัมพันธ์อันดี ใกล้ชิดสนิทสนม การเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้คำแนะนำซึ่งกันและกันทำให้ครูมีความสัมพันธ์อันดีทั้งภายในโรงเรียน ทำให้ครูเปิดใจและมีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน สอดคล้องกับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2559) กล่าวว่า ควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู โดยจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งสอดคล้องกับ Donaldson (1980) กล่าวว่า ผู้นิเทศควรโน้มน้าวใจครูให้เห็นถึงประโยชน์และผลดีของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ควรกระตุ้นให้ครูมีกำลังใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เมื่อครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมควรให้รางวัลแก่ครูทันที โดยการกล่าวคำยกย่องหรือให้ความสนใจกับสิ่งที่ครูทำ ซึ่งการให้รางวัลด้วยคำพูดเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่ารางวัลที่เป็นวัตถุ

2.2 จุดอ่อนของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

จุดอ่อนของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยพิจารณาจุดอ่อน 3 อันดับแรก แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีข้อจำกัดหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร และด้านงบประมาณ เมื่อทรัพยากรขาดแคลนการแก้ไขปัญหาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนก็ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรอัตราค่าจ้างและงบประมาณอย่างจำกัด ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย การนิเทศภายในจำเป็นต้องมีการจัดสรรทรัพยากร บุคลากรให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการนิเทศเป็นไปตามแผนและสอดคล้องกับนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา และเพื่อการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กควรได้รับการดูแลและช่วยเหลือในหลายด้าน ทั้งจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งความร่วมมือจากชุมชนในการจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นของโรงเรียน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ที่ได้สรุปว่า แม้ว่าจะมีตัวแทนของชุมชน และองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ตาม แต่บทบาทของคณะกรรมการดังกล่าวยังมีไม่มากนัก และหากกล่าวถึงการประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยแล้วเกือบจะกล่าวได้ว่ามีน้อยมาก หรือไม่มีเลยในบางพื้นที่ ชุมชน ผู้ปกครอง มีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและการเรียนของ

บุตรหลานได้เท่าที่ควร ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน องค์กรของภาครัฐและเอกชน ในการเข้ามาดูแลให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างมาก

2.3 โอกาสของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

โอกาสของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยพิจารณาโอกาส 3 อันดับแรก แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานของภาครัฐ คือ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เห็นความสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็ก มีการวางแผนทางและแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก แผนยุทธศาสตร์การจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อช่วยปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก และเป็นแนวทางในการจัดการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรลงพื้นที่เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เนื่องจากบริบทที่แตกต่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดอื่น ทำให้โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือ รวมทั้งออกนโยบายที่คำนึงถึงข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนทรัพยากรในหลายด้าน เช่น ด้านอัตรากำลัง ด้านงบประมาณ เป็นต้น หากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กได้รับการสนับสนุน ดูแลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ก็จะช่วยให้โรงเรียนเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้จัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558 – 2561 มีรายละเอียดดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างโอกาสทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างความเข้มแข็งและความพร้อมในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

2.4 อุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

อุปสรรคของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก โดยพิจารณาอุปสรรค 3 อันดับแรก แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าการสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และองค์กรภายนอก จะช่วยในการสนับสนุนแลกเปลี่ยนทรัพยากร และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติการนิเทศภายในได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน แต่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กยังขาดการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพกับองค์กรต่างๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กบางแห่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล การเดินทางลำบาก การประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ อาจเป็นไปได้ยาก แต่ในปัจจุบันหากมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้อาจทำให้การสร้างความร่วมมือทางวิชาการทำได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น การประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ เพื่อขอการสนับสนุนและช่วยเหลือเป็นสิ่งสำคัญ การติดต่อประสานงาน

ต้องมีการจัดระบบและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนจึงจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาขนาดเล็กจำเป็นต้องดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ มีแนวทางการบริหารจัดการศึกษาจัดการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับการกระจายอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้กระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA ผ่านระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่กำหนดในกฎกระทรวง มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนทรัพยากรและความร่วมมือเพื่อการจัดการศึกษาจากภาคีเครือข่ายทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนเป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 ผลการนำเสนอกลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพการจัดระบบข้อมูลเพื่อการนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ มี 2 กลยุทธ์รอง คือ

กลยุทธ์รองที่ 1 สนับสนุนให้เกิดการรวบรวมปัญหาการจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 3 วิธีการดำเนินการ คือ 1) จัดประชุมครูเพื่อรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา 2) รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคโนโลยีตามศักยภาพของโรงเรียน 3) ร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่ในการรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้ทราบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีการรวบรวมสภาพปัจจุบัน ปัญหา แต่ยังไม่มียุทธวิธีรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนไม่ได้รับการแก้ไขอย่างที่ควรจะเป็น ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กควรเห็นความสำคัญของการศึกษาสภาพปัญหา โดยบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่มากนัก การดำเนินการประชุมเพื่อพูดคุยรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาทำได้ง่าย การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการสะท้อนสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง การได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ปัญหา ทำให้ครูได้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียน ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา การร่วมมือกับสำนักเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้เข้าใจปัญหาและสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการปฏิบัติการนิเทศได้อย่างถูกต้อง หากโรงเรียนสามารถดำเนินการได้จะช่วยในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กให้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาให้ได้ตรงตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ กรมอนามัย (2560) กล่าวว่า การรวบรวมข้อมูลเป็นส่วนสำคัญสำหรับการวางแผนการทำงาน ต้องระดมประสบการณ์ ความคิด วิธีการ จากผลการศึกษาวิจัย เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารโครงการและทีมงานจะต้องร่วมกันใช้ประสบการณ์ และความสามารถที่มีของแต่ละคน เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาที่ตรงกับ

สถานการณ์มากที่สุด งานจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่ที่ขั้นตอนนี้ ซึ่งกล่าวได้ว่า ขั้นตอนนี้เปรียบเสมือนส่วนของสมอง ที่ต้องกลั่นกรอง และทบทวน วิเคราะห์ จนได้เป็นแผนงานที่ดีที่สุด

กลยุทธ์รองที่ 2 พัฒนาการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย วิธีการดำเนินการ 3 วิธี คือ 1) ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาภายใต้การดูแลช่วยเหลือจากสำนักงานเขตพื้นที่ 2) จัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงและสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กและแผนยุทธศาสตร์การจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ร่วมมือกับชุมชน และโรงเรียนเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ในการพิจารณาลำดับความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นทำให้ทราบว่า การลำดับความสำคัญของปัญหาเป็นสิ่งที่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความต้องการมากที่สุดในด้านการวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข ยังไม่ได้รับการจัดการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากการที่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนทรัพยากร ไม่ใช่แค่ทรัพยากรเชิงปริมาณ แต่รวมถึงทรัพยากรเชิงคุณภาพด้วย การได้รับการดูแล และช่วยเหลือจากชุมชน รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัด มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการจัดการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2552) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์สถานการณ์ภายในองค์กร เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสามารถเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมได้ อีกทั้งยังเป็นตัวกำหนดจุดแข็ง และจุดอ่อนขององค์กร ผู้บริหารไม่สามารถบรรลุความสำเร็จได้ หากปราศจากการทำความเข้าใจถึงจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร ซึ่งอาจจะเป็นข้อจำกัด หรือสิ่งสนับสนุนขององค์กรได้ ซึ่งผู้บริหารโดยทั่วไปจะพยายามปรับปรุงลักษณะเด่นของการดำเนินการให้เพิ่มขึ้น และพยายามลดจุดอ่อนให้น้อยลง ด้วยการกำหนดขอบเขตของการดำเนินงานขององค์กรอย่างเหมาะสม ภายใต้สภาวะแวดล้อมภายในองค์กร อันประกอบไปด้วย บุคลากร การเงินและงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ที่ 2 เร่งพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการนิเทศภายในโรงเรียน มี 2 กลยุทธ์รอง คือ

กลยุทธ์รองที่ 1 ส่งเสริมการวางแผนจัดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย วิธีการดำเนินการ 5 วิธี คือ 1) จัดทำโครงสร้างนิเทศภายในให้เหมาะสมกับอัตรากำลังของบุคลากรในโรงเรียน ภายใต้นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายให้มีความชัดเจน 3) ผู้นิเทศโรงเรียนและโรงเรียนเครือข่ายมีการแจ้งขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้การทำงานเป็นระบบ 4) จัดทำแผนการจัดการนิเทศให้เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยครูมีส่วนร่วมและกำหนดตัวบุคคลที่รับผิดชอบชัดเจน 5) โรงเรียนและโรงเรียนเครือข่ายร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน การนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความต้องการจำเป็นแสดงให้เห็นว่า การวางแผนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมากที่สุดโดยภาพรวม ดังนั้นการดำเนินการนิเทศภายในควรมีการกำหนดโครงสร้างการทำงาน รวมทั้งบทบาท

หน้าที่ความรับผิดชอบของครูแต่ละคนให้มีความชัดเจน เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการประสานงาน บุคลากรที่จะเป็นผู้รับผิดชอบต้องได้รับการยอมรับจากครูในโรงเรียน เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กอาจมีความแตกต่างกันไปตามบริบทและสภาพปัญหาของโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน แต่การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การนิเทศควรมีความชัดเจน และเป็นเป้าหมายร่วมกันของครูทั้งโรงเรียน สอดคล้องกับ Burton and Brueckner (1955) ได้เสนอหลักการนิเทศการศึกษาไว้ การนิเทศการศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายและนโยบายที่แน่นอน การนิเทศจะต้องเคารพในตัวบุคคลและความแตกต่างของบุคคล เปิดโอกาสให้มีการร่วมมือเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของหมู่คณะไปสู่เป้าหมาย ควรจะแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้แสดงออกเพื่อพัฒนาความสามารถนั้นอย่างเต็มที่ และควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานให้มากที่สุด

กลยุทธ์รองที่ 2 พัฒนาการจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

วิธีการดำเนินการ 4 วิธี คือ 1) จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณในการจัดทำแผนและปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย 2) จัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการนิเทศภายในสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วม หรือคละชั้น โดยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) ครูเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ 4) ครูใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยในการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีความเห็นว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในด้านการจัดการทรัพยากรมีค่ามากที่สุดในการวางแผนการนิเทศ ดังนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กต้องคำนึงถึงอัตราค่าจ้างงบประมาณของโรงเรียน จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากชุมชน องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และมีความสามารถในการนิเทศภายในโรงเรียน การสนับสนุนด้านทรัพยากร เทคโนโลยีที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ครูในโรงเรียนขนาดเล็กจึงจำเป็นต้องได้รับการจัดการอบรมและพัฒนาเพื่อให้ มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กได้ สอดคล้องกับ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ก) ได้นำเสนอปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ ดังนี้ โรงเรียนมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีและความผูกพันกับโรงเรียน และมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้น ให้ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนได้ร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติกิจกรรมและประเมินผล

กลยุทธ์ที่ 3 ผลักดันให้เกิดภาคีเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการนิเทศภายใน มี 2

กลยุทธ์รอง คือ

กลยุทธ์รองที่ 1 ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 วิธีการดำเนินการ คือ

1) จัดสรรพื้นที่และเวลาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย 2) จัดแหล่งค้นคว้า

ทางวิชาการเพื่อให้ครูเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน ลักษณะความสัมพันธ์เป็นไปในรูปแบบของการพึ่งพาอาศัย เกื้อกูลกัน ดังนั้น หากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีการจัดสรรพื้นที่เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย จะเป็นการประสานงานอำนวยความสะดวกให้เกิดความร่วมมือ และช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Sergiovanni (1998) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นชุมชนที่สร้างเสริมวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจและการเคารพต่อกันจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างสัมพันธภาพและปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกผู้ปฏิบัติงาน การเน้น “วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการ” ซึ่งเน้นวิธีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ที่ยึดถือ “ค่านิยมเชิงคุณธรรมจริยธรรม” เช่น การเอื้ออาทร ห่วงใย ช่วยเหลือและร่วมมือต่อการปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิตประจำวันของสมาชิก

กลยุทธ์รองที่ 2 สร้างความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ และโรงเรียนเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการนิเทศภายใน ประกอบด้วย วิธีการดำเนินการ 4 วิธี คือ 1) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงอัตรากำลังและงบประมาณของโรงเรียน ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา 2) แลกเปลี่ยนสื่อและเครื่องมือเพื่อการนิเทศภายในร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย 3) ร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการอบรมและพัฒนากิจกรรมการนิเทศภายใน 4) โรงเรียนมีผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำเกี่ยวกับการนิเทศภายใน จากผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ผู้วิจัยพบว่าการได้รับความร่วมมือในการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนจากโรงเรียนเครือข่าย องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นสิ่งที่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความต้องการเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาศักยภาพให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ข) ที่กล่าวว่า สภาพการบริหารงานบุคคลเพื่อรองรับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ควรมีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อช่วยกันออกแบบและวางแผนการสอนร่วมกัน การแลกเปลี่ยนสื่อการจัดการเรียนการสอน การสับเปลี่ยนหมุนเวียนบุคลากรระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสรรหาครูในพื้นที่หรือท้องถิ่นใกล้เคียงเข้าช่วยสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการประเมินและรายงานผลการนิเทศภายในให้มีคุณภาพ มี 2 กลยุทธ์รอง คือ

กลยุทธ์รองที่ 1 เสริมสร้างศักยภาพระบบกำกับติดตามงานนิเทศ ประกอบด้วย วิธีการดำเนินการ 4 วิธี คือ 1) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีการนัดหมายพูดคุย เสนอแนะแนวทางปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ 2) ติดตามผลพัฒนาการของครูเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการกำกับติดตามผลการดำเนินการ

นิเทศภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) ร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายในการวางแผนทางการกำกับติดตามและให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาการทำงานของครูอย่างต่อเนื่อง 4) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้คำปรึกษาและติดตามความก้าวหน้า ภายใต้ความช่วยเหลือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา จากผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ผู้วิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความต้องการในด้านการกำกับติดตามผลการนิเทศในระดับมาก และการกำกับติดตามงานนิเทศเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน การเปิดโอกาสให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้พบปะพูดคุยให้คำแนะนำปรึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ครูได้มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้การนิเทศภายในมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2559) กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งกระตุ้น ช่วยเหลือโรงเรียนที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้

กลยุทธ์รองที่ 2 ส่งเสริมการประเมินผลการนิเทศภายในให้มีคุณภาพ ประกอบด้วย วิธีการดำเนินการ 3 วิธี คือ 1) ครูมีส่วนร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายในการตรวจสอบหรือประเมินผลการนิเทศว่าการดำเนินงานนิเทศภายในที่ผ่านมาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 2) จัดประชุมร่วมกันกับโรงเรียนเครือข่ายเพื่อประมวลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงาน และจัดทำรายงานผลการประเมินให้บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง 3) นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อรับการตรวจสอบหรือประเมินผลการนิเทศจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดัชนีความต้องการจำเป็นผู้วิจัยพบว่า การประเมินผลการดำเนินงานนิเทศและวางแผนทางการแก้ไขมีความต้องการมากที่สุดในด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ดังนั้นการดำเนินการนิเทศภายในมีความจำเป็นต้องตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อหาจุดบกพร่อง เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานครั้งต่อไป หากโรงเรียนสามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานได้ก็จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ค) กล่าวว่า สถานศึกษาควรจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรและความร่วมมือเพื่อการจัดการศึกษาจากภาคีเครือข่ายทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ด้านการวัดผลและประเมินผลด้านการพัฒนาใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี จึงจะทำให้สถานศึกษาสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควร

ศึกษากลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางและนโยบายในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ และสถาบันอุดมศึกษา ควรจัดการอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการนำเสนอแนวทางและเทคนิคการนิเทศที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กได้

3. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กควรศึกษากลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

4. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งองค์กรของรัฐ เอกชน ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียหรือเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน และการจัดสรรทรัพยากรที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนให้เพียงพอ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีข้อจำกัดค่อนข้างมากในด้านของอัตรากำลัง ทรัพยากร และงบประมาณ

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จในการจัดการนิเทศภายใน เพื่อนำมาวางแผนและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก

3. ควรมีการศึกษาและพัฒนาวิธีการดำเนินการนิเทศภายในเพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบคณะชั้นเรียน และการนิเทศการสอนโดยครูต่างกลุ่มสาระ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง จัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการภาค*.

กรมอนามัย. (2560). *บริหารงานอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ*. สืบค้นจาก

:<http://www.anamai.moph.go.th/ewtadmin/ewt/advisor/main.php?filename=manage2>

- กำพล วิลาลัย. (2549). *การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- จิณห์ธน อู๋พาหัง. (2552). *การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์ นครปฐม.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2552). *การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อโลกใบเล็ก. แนวคิดและหลักการจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning)*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *นโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557ก). *การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่จำเป็นต้องดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557ข). *การบริหารงานบุคคลเพื่อรองรับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557ค). *ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2559). *สมศ.ชี้แจงผลประเมินในรอบ 15 ปี 5 ปัญหาจากโรงเรียนสามหมื่นกว่าแห่ง*. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=43890&Key=hotnews>

ภาษาอังกฤษ

- Burton, W. H., & Brueckner, L. J. (1955). *Supervision : A Social Process*. (3rd ed.). New York: Appleton-Country-Crofts.

- Donaldson, L. (1980). *Behavioral Supervision: Practical Ways to Change Unsatisfactory Behavior and Increase Productivity*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Lathapipat, D. (2014). *A Study on Closing the School Performance Gap through Better Public Resource Allocation: Thailand*. Forthcoming. Bangkok: World Bank.
- Sergiovanni, T. J. & Starratt, R. J. (1988). *Supervision: Human Perspectives*. New York: McGraw-Hill.